

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

Часнікова О.В.

Підприємницька компетентність визнана однією з ключових компетентностей учнів в переліку ключових компетентностей, визначених українськими педагогами за матеріалами дискусій, організованих у рамках проекту ПРООН «Освітня політика та освіта «рівний – рівному». Вона передбачає реалізацію здатностей: співвідносити власні економічні інтереси й потреби з наявними ресурсами, інтересами і потребами інших людей та суспільства; організовувати власну трудову та підприємницьку діяльність і роботу колективу, орієнтуватися в нормах і етиці трудових відносин; аналізувати й оцінювати власні професійні можливості, здібності та співвідносити їх з потребами ринку праці; складати, здійснювати й оцінювати плани підприємницької діяльності та особисті бізнес-проекти; презентувати й поширювати інформацію про результати власної економічної діяльності та діяльності колективу [4].

Розвивати підприємницьку компетентність можливо на уроках з усіх предметів та у виховній роботі. Проте на цьому шляху існує низка проблем, які здебільшого пов'язані з готовністю вчителів до такої діяльності [2].

Локальне опитування, що проводилось серед слухачів курсів підвищення кваліфікації КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів» виявило низку проблем і протиріч. А саме:

- відсутність у педагогів обізнаності та досвіду у бізнес-діяльності;
- упереджене ставлення вчителів до підприємців та підприємницької діяльності;
- майже повна відсутність конкуренції на ринку праці педагогічних працівників;

- необізнаність щодо інформаційних ресурсів сфери бізнесу, підприємництва, економічного управління державою, міжнародної економічної діяльності тощо.

Також з'ясовано, що навіть коли вчитель є теоретично обізнаним у сфері підприємництва, то все одно навчання учнів здебільшого не носить активного характеру.

Ми виходимо із того, що формування і розвиток підприємницької компетентності відбувається не лише через зміст навчального предмета, а й через форми, методи, технології навчання.

У цьому випадку унікальні можливості для формування підприємницької компетентності здобувачів освіти відкривають інтерактивні методи навчання. Завдяки ним учні можуть самостійно знаходити прості і зручні засоби для вирішення широкого кола завдань, у тому числі економічних.

Інтерактивне навчання завжди має цілком конкретні і прогнозовані цілі: підвищення ефективності освітнього процесу, посилення мотивації до навчання; формування і розвиток підприємницьких навичок учнів; формування комунікативних навичок; розвиток навичок володіння сучасними технічними засобами і технологіями сприйняття і обробки інформації; визначення її достовірності тощо [3; с.12].

Інтерактивні технології розглядають як сукупність засобів і методів взаємодії між вчителем та учнями, метою якого є перетворення інформації в особисті знання та вміння [1]. При постійному використанні інтерактивних технологій в освітньому процесі поліпшується зворотний зв'язок, який часто при традиційному навчання зводиться лише до перевірки знань, умінь і навичок.

Учителів в досягненні цілей допоможе застосування різноманітних методів навчання. Їх можна згрупувати наступним чином:

Методи, що ґрунтуються на вміннях критичного мислення, аналізу, оцінювання й узагальнення фактів: мозковий штурм, SWOT-аналіз, інтерактивна лекція, робота з текстом-джерелом;

Методи, що сприяють формуванню відповідальності, прийняттю обґрунтованих рішень: дискусії, дебати, «шість капелюхів», метаплан. Наприклад, на заняттях учні можуть випробувати себе в ролі підприємця (розробити бізнес-ідею, проаналізувати, організувати, прорахувати її). Це створює можливість налагодження взаємозв'язків з однолітками, усвідомлення відповідальності, демонструє необхідність критичного мислення й активної життєвої позиції.

Методи, що ґрунтуються на емоціях і переживаннях учня, створюють умови для дії: драма, моделювання, рольова гра, «асоціативний куш», ментальні карти. Наприклад, досить ефективними для розвитку підприємницьких якостей є рольові ігри, які допомагають учням уявити себе експертами в певній сфері, продемонструвати знання, уміння, часто здобуті завдяки методу випереджувальних завдань.

Робота в малих групах, експертні групи, зупинки з завданнями, метод проєктів. Наприклад, продуктивна діяльність учнів можлива за умови взаємонавчання, роботи в групах. Метод проєктів вважається основною технологією формування ключових життєвих компетентностей учнів, зокрема й підприємницької. Участь у реалізації конкретних шкільних проєктів економічного спрямування важлива для формування сталих навичок і більш ґрунтовної особистої мотивації учнів до навчання.

Окрім того, інтерактивне навчання передбачає: створення та використання електронних освітніх ресурсів; використання мультимедійних засобів навчання; роботу з кейсами; участь в обговореннях тощо.

Вибір конкретного методу, а також спосіб його реалізації може відрізнятися щодо потреб, можливостей та досвіду учнів. За умов організації інтерактивного навчання якомога більше учнів залучені в освітньому

процесі, кожний з них робить свій особливий індивідуальний внесок. Таким чином відбувається обмін знаннями, ідеями, способами діяльності, рефлексія.

Формування і розвиток умінь і навичок, притаманних підприємливій людині, можна здійснювати через зміст навчального матеріалу, який має можливість інтеграції декількох предметів, створення міжпредметних зв'язків.

На уроках, де застосовуються інтерактивні методи навчання немає одноманітності, монотонності; створюються умови для розвитку дитини. Місія вчителя – створити атмосферу довіри, комфортні умови для співпраці учнів, розвитку в них лідерських якостей, почуття управлінської відповідальності за діяльність групи. Також важливо відібрати необхідні джерела інформації, підготувати тексти для самостійної творчої діяльності учнів на уроці, правильно сформулювати питання, виробити алгоритм дій при застосуванні певного методу навчання. Від цього буде залежати ступінь сформованості підприємницької компетентності учнів.

Отже, застосування інтерактивних методів навчання на уроках сприяє формуванню і розвитку підприємницької компетентності учнів, дає змогу свідомо обирати власний шлях до професійного успіху, вчить аналізувати та ухвалювати ефективні рішення не лише в економічній сфері, а й у різних життєвих ситуаціях, адже підприємницька діяльність є багатовекторною.

Список використаних джерел та літератури

1. Інтерактивні технології навчання: Теорія, досвід: метод. посіб. авт.-уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: А.П.Н.; 2002, - 136 с.
2. Ліскович О. Структура та сутність підприємницької компетентності учнів у контексті навчання фізики [Електронний ресурс] / Олена Ліскович // Наукові записки. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://core.ac.uk/download/pdf/228638258.pdf>

3. Назаренко Г.А. Формування підприємницької компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів у відповідності до вимог нових державних стандартів: [методичний посібник] / Г.А. Назаренко. – Черкаси: ЧОППО, 2014. – 68 с.

4. DeSeCo. Definition and Selection of Competencies. Theoretical and Conceptual Foundations (DESECO). – Режим доступу: <http://www.oecd.org/edu/skills-beyond-school/definitionandselectionofcompetenciesdeseco.htm>